

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrť leta 90 kr., po — pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrť leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 3. avgusta 1894.

† Nadvojvoda Viljem.

V nedeljo se je pripetila v Badenu pri Dunaji velika nesreča. Ob tri četrť na deseto uro dopoldne jahal je nadvojvoda Viljem po cesti proti električnici železnici. Nadvojvoda je bil znan kot dober jezdec, ki je še zadnji čas najdivejšega konja znal ukrotiti. Nadvojvoda hotel je svojega konja naučiti na zvončkanje električne železnice in je zaradi tega jezdil prav ob železnici, ko je vlak prihajal. Vlak je prišel, in se je zavrl, ko je prišel do postajališča. Konj nadvojvode se splaši, skoči hitro v stran, visoko se spne po konci. Nadvojvoda je čutil, da nima več splašenega konja v svojih močeh, in hotel je skočiti z njega v tem kritičnem trenutku. Pri tem je pa nadvojvodi obvisela noga v levem stremenu in padel je z glavo na tla na kamenje. Konj je nadvojvodo še nekaj časa vlekel za seboj. Pri Hildegardinem mostu se je nadvojvodi izmotala noga iz stremena in obležal je v nezavesti. Nadvojvodo so prenesli prihiteli ljudje v Deisenhoferjevo gostilnico, kjer so ga položili na posteljo. Kmalu so prišli štabni nadzdravnik dr. Uriel, polkovni zdravnik dr. Hassak in zastopnik okrajnega glavarstva. Prišla je sodnja komisija, da je konstatovala, kako se je zgodila nesreča.

Čez malo minut so okrog postelje nadvojvode bili zbrani jeden štabni nadzdravnik in štirje polkovni zdravniki, ki so konstatovali, da je kost na glavi zadej prebita in da so se močno pretresli možgani. Še le malo pred poludne so zdravniki dovolili, da se na dvornem vozu prepelje iz gostilne v svojo vilo. Z Dunaja se je v tem pripeljal sloveč zdravnik Weinlechner. Popoludne se je nadvojvoda toliko zavedel, da je prejel svete zakramente. Rešitve ni bilo nobene. Okrog nadvojvodove postelje so se zbrali člani cesarske rodbine in dvorniki, ob polu šestih zvečer je zaspal nadvojvoda v Gospodu.

Z nadvojvodo zgubila je cesarska rodbina jednega najodličnejših članov, vojna jednega najboljših prijateljev in voditeljev, prebivalstvo plemenitega dobrotnika. Posebno vojna ga bode dolgo pogrešala, kajti znano je, da ga ima naše topničarstvo največ zahvaliti, da je tako na dobrem glasu. Pogrešalo bode pa tudi dolgo prebivalstvo zlasti dunajsko prijaznega in uljudnega nadvojvode.

Nadvojvoda Viljem se je rodil dne 21. aprila 1827. leta na Dunaji kot sin nadvojvode Karola, slavnega zmagovalca pri Aspernu. Že 1842. leta imenovan imejteljem

12. pešpolka se je nadvojvoda z vso gorečnostjo poprijel vojaštva. Posebno se je zanimal za topničarske znanosti. Dne 11. oktobra 1845. je vstopil v nemški križarski red, leta 1846. je postal njegov koadjutor in dne 29. aprila 1847., v dan pred smrtjo slavnega očeta je postal generalni major in prevzel poveljništvo topničarske brigade na Dunaji.

Udeležil se je vojske 1848. in 1849. l. in se je odlikoval v bojih pri Sancti Lucii, Mantui in Malgheri. Nadvojvoda je po bitvi pri Novari junaškemu generalu Radeckemu izročil od cesarja podeljen mu red zlatega runa. V vstaji 1848. leta je bil nadvojvoda ranjen na roki. Pri nastopu sedanjega cesarja je nadvojvoda imel nalog ta nastop naznaniti ruski vladi. V oktobru 1849. leta je bil imenovan sekcijem načelnikom tedanjega generalnega topničarskega ravnateljstva. Na tem svojem mestu je pridno popolnjeval svoje bogato znanje. Leta 1853. je bil imenovan podmaršalom in predsednikom posvetovanj sekcijem načelnikov tedanjega glavnega vojnega poveljništva, dne 10. sept. 1854. je bil imenovan imejteljem 6. topničarskega polka in leto pozneje načelnikom višjega vojnega poveljništva.

V vojski 1859. leta je nadvojvoda Viljem posloval kot poljski topničarski ravnatelj in je bil za požrtovalno postopanje svoje odlikovan z vojaškim zaslužnim križem.

Ko se je višje vojno poveljništvo preosnovalo v vojno ministerstvo je nadvojvoda odložil njega načelstvo in postal topničarski ravnatelj v Italiji. Leta 1862. je nadvojvoda bil imenovan guvernerjem zvezne trdnjave Moguncije, sledeče leto pa velikim križanikom nemškega reda in 1864. leta imejteljem 4. pešpolka in generalnim topničarskim nadzornikom.

Leta 1866. je bil nadvojvoda na severnem bojišči. Po nesrečni bitvi pri Kraljevem gradcu je nadvojvoda z velikim pogumom in izurjenostjo olajševal umikanje vojne zadržujoč Pruse s topničarstvom in tako krijoč avstrijsko vojno. Nadvojvoda je bil tedaj v boji ranjen, ali je vendar vodil dalje topničarstvo. Zaradi tedanjega pogumnega delovanja bil je odlikovan z velikim križem Leopoldovega reda z vojno dekoracijo.

Ko se je potem preustrojila vojna in je nadvojvoda v tem že bil imenovan za feldcajgmajstra, bil je imenovan poveljnikom deželne brambe, hkratu je pa ostal še vedno generalni topničarski nadzornik. Za organizacijo deželne brambe si je pridobil mnogo zaslug. Da bi se mogel baviti samo s priljubljenim topničarstvom je prosil 1872. leta, da so mu odvzeli višje poveljništvo deželne brambe.

Nadvojvoda je na to odšel k večjim vajam v Rusijo, kjer so poskušali nove topove. Nadvojvoda se je jako zanimal za te poskuse. Povrnivši se je nauduševal avstrijske topničarske tehnike, da naj tudi pri nas delajo poskuse, kako bi se dali zboljšati topovi. Vspeh teh poskusov in študij so bili Uhacijevi topovi, ki se morejo gotovo mej najboljše prištevati. Z veliko odločnostjo in marljivostjo je nadvojvoda pospeševal novo oboroženje topničarjev.

Nemški red je pod njegovim vodstvom se zopet razcvetel in se preosnoval. Prevzel je mej drugim obvezanost svobodne sanitetne službe ob vojski.

Malokaterem bode morda znano, da je nadvojvoda bil dober glasbenik in poznavatelj glasbe. Dobro je igral na pijano in je zlasti ob zimskih večerih, ko so se zbrali visoka gospoda pri njegovem bratu nadvojvodi Albrehtu, rad katero zaigral in pri tem sta navadno pela z nadvojvodo Evgenom, kateri ima jako lep baritonski glas. V navadnem življenji bil je nadvojvoda jako priprost in priljuden. Častniki so ga povsod ljubili zaradi njegove prijaznosti. Kako priljubljen je bil nadvojvoda pri avstrijskih narodih, pač najbolje dokazujejo mnogobrojni dokazi sožalja. Slovenci, vedno zvesti cesarski rodbini in Avstriji se seveda pridružujemo v sožalji drugim avstrijskim narodom. Ta žalosten dogodek je zopet pokazal, kako tesne so vezi mej vladarsko rodbino in narodi v našem slavnem cesarstvu, kar je pač najboljše jamstvo za slavno prihodnost habsburške države.

Politiški oddelek.

Ogerske razmere.

Ogerska državna polovica ima v naši državi silen vpliv na politiko vse države, če tudi donša mnogo manj k skupnim državnim stroškom nego v državnem zboru zastopana kraljestva in dežele. Tako sta Ogra dva skupna državna ministra. Politiko v ogerski državni polovici pa odločujejo samo Madjari in tako ta azijski rod odločuje osodo naše države, kacih 5 milijonov Madjarov zapove-

duje 35 milijonov drugih narodnostij. Očividno je, da je to čisto nenaravno.

Da je temu tako, je več vzrokov. Naša državna polovica vsled narodnih preprirov ne more pokazati vse svoje moči proti Madjarom. Madjari so se pa pobotali s Hrvati, druge narodnosti pa s suravo silo odrinili in sedaj lahko gospodujejo sami.

Na prvi pogled se bode pač marsikomu zdelo čudno, kako je bilo mogoče tako potlačiti Slovake, Rumune, Rusine in Srbe, če pa razmere dobro premislimo, se temu ne čudimo. Nekoliko je kriva slovanska mehka nprav. Madjar je odločen in brezoziren in je zatorej lahko obvladal Slo-